

Otvorený list predsedu SPPK k situácii v potravinárstve

Vážený pán minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora dlhodobo poukazuje na skutočnosť, že zo Slovenska sa pomaly ale isto stáva krajina, ktorá nebude schopná zabezpečiť zásobovanie obyvateľov základnými potravinami z vlastnej produkcie a bude vo veľkej miere odkázaná a závislá na dovoze potravín.

Dlhoročné zisťovania zastúpenia slovenských potravín na pulte maloobchodu zotrávajú na úrovni približne 40 percent. Obchodné reťazce neprispievajú k podpore ekonomiky potravinárskeho priemyslu, ale cielene budujú vlastné obchodné značky potravín (privátne značky), ktoré v posledných rokoch tvoria približne štvrtinu zo všetkých vystavených potravín na pulte. Záporné saldo zahraničného obchodu s agropotravinárskymi komoditami bude aj tento rok atakovať hranicu 2 miliárd eur. V rebríčku pomeru hrubej produkcie potravinárstva k HDP sa Slovensko nachádza na chvoste štátov EÚ. Horšie na tom sú už len Malta a Luxembursko, krajiny, ktoré nepovažujú poľnohospodárstvo a potravinárstvo za svoju prioritu. Dostatočne jasná je aj správa o potravinárstve sveta, ktorú zverejnil britský časopis The Economist. Slovensko so svojim 46. miestom výrazne zaostáva voči všetkým okolitým krajinám. Pre porovnanie, Česká republika sa umiestnila na 5. mieste.

Musíme otvorene konštatovať, že slovenských potravinárov nechávajú Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a vláda Slovenskej republiky na vedľajšej koľaji. Celý potravinársky priemysel trpí obrovským investičným dlhom. Zarážajúcou odpoveďou kompetentných na túto situáciu je mimoriadne nízka finančná podpora pre potravinárske podniky na zvládnutie COVID situácie, nulová podpora potravinárskeho priemyslu v Pláne obnovy a odolnosti EÚ či v nedostatočnej výške navrhovaná finančná podpora potravinárskeho priemyslu v Strategickom pláne SPP na roky 2023 až 2027 (len vo výške 75 miliónov eur na 5 rokov cez investičné projekty). Podpora potravinárskeho priemyslu cez aktuálne prezentované finančné nástroje bánk formou poskytnutia záruky na krytie investičných úverov nie je vhodne nastavená, pretože problém s finančnou insolventnosťou v sektore vôbec nevyrieši. Štát navyše prijíma ďalšie legislatívne opatrenia, ktoré významne finančne zaťažujú sektor potravinárskej výroby na Slovensku.

Všetky tieto kroky považujeme za zanedbanú podporu zo strany štátu, ktorá vedie k zhoršujúcej sa konkurencieschopnosti slovenských potravinárskych podnikov.

Ak má vláda SR skutočný záujem o zachovanie výroby potravín na Slovensku, musí nevyhnutne pristúpiť k priamej finančnej podpore potravinárskych podnikov v SR z finančných zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu. Bez dostatočnej finančnej podpory do investícií v potravinárskom priemysle zostáva politicky proklamovaná ambícia zvyšovania potravinovej sebestačnosti Slovenska len prázdny sľubom. Témou totiž v krátkej dobe nebude zvýšenie potravinovej sebestačnosti a bezpečnosti krajiny, ale zachovanie torza potravinárskeho priemyslu na Slovensku.

Lahostajný prístup rezortného ministerstva a vlády SR smerom k slovenskému potravinárskemu priemyslu, ako životne najdôležitejšiemu spracovateľskému priemyslu, ktoré si ostatné krajiny EÚ chránia a investujú do jeho rozvoja obrovské finančné prostriedky, považuje Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora za krátkozraké a vysoko nezodpovedné voči všetkým občanom krajiny. Z automobilového a bankového sektora, do ktorých štát vkladá obrovské finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, sa spotrebitelia nenajedia. Je čas prehodnotiť priority štátu

a nasmerovať investície do odvetví, ktoré sú prínosné pre všetkých obyvateľov krajiny.

Nepochopenie vážnosti situácie zo strany štátu je o to väčšie, že sa nachádzame v období významných zmien spôsobených pandémiou, klimatickými zmenami a ekonomickou nestabilitou, čo so sebou prináša obrovské výkyvy v medzinárodnom obchode. Dôležitosť poľnohospodárstva a potravinárstva sa naplno ukázala počas viacerých vln pandémie spôsobenej ochorením COVID-19, keď mnohé spracovateľské závody prerušili výrobu. Poľnohospodári a potravinári museli fungovať bez prerušenia, pretože nedostatok, prípadne nedostupnosť potravín, môže znamenať ohrozenie národnej bezpečnosti. Posledné obdobie nám poskytlo aj skúsenosť s narušením fungovania jednotného európskeho trhu, ktorý nie je zárukou zabezpečenia dostatočného množstva potravín z dovozu v prípade núdzového stavu.

Zanedbaná podpora potravinárskeho priemyslu je mimoriadne slabým miestom Slovenska napriek tomu, že prírodné podmienky tejto krajiny nám ponúkajú všetky možnosti na to, aby Slovensko bolo krajinou s vysokou potravinovou bezpečnosťou a sebestačnosťou.

Vážený pán minister, týmto otvoreným listom Vás opätovne žiadame o osobné stretnutie, na ktorom by sme chceli podrobnejšie informovať o situácií v potravinárskom sektore. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora je pripravená podieľať sa na diskusii s kompetentnými orgánmi o príprave účinných opatrení na podporu výroby potravín na Slovensku.

S úctou

Emil Macho

predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory